

(NE)ÚČAST SPOLKŮ PŘI OCHRANĚ PŘÍRODY V ÚZEMNÍM A STAVEBNÍM ŘÍZENÍ

Tereza Snopková

Právní úprava ochrany životního prostředí se po roce 1989 stala respektovanou oblastí práva. Jedná se o komplexní právní odvětví zahrnující principy právní úpravy, systematiku, jakož i nástroje. Mezi významné nástroje ochrany životního prostředí patří účast veřejnosti ve spojení s právem na informace o životním prostředí.

Účast veřejnosti lze realizovat různými způsoby. Může jít o účast ve formě využití práva sdužovacího, shromažďovacího nebo petičního. Dále může jít např. o účast prostřednictvím aktivního či pasivního volebního práva.

Z pohledu výkonu práva je velmi významná účast veřejnosti na správních řízeních, popř. na procesech vedených mimo správní řízení. Účast v těchto procesech může být konzultativního charakteru, kdy veřejnost podává námítky či připomínky, aniž by měla práva účastníka řízení. Prakticky nejdůležitější je účast veřejnosti jako účastníků správních řízení.

Zvláštní zákony práva životního prostředí umožňují spolkům jakožto formalizovaným uskupením jednotlivců sdruženým za účelem prosazování společného zájmu účastnit se správních řízení coby účastníci. Z pozice účastníka správního řízení jim náleží např. právo vyjádřit se, právo navrhnout důkazy a účastnit se ústního jednání a dále právo využít opravné prostředky, popř. žalobu proti nezákonnému rozhodnutí.

Účast spolků na správním řízení je umožněna např. v řízeních podle zákona č. 254/2002 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon) nebo v řízení o vydání integrovaného povolení podle zákona č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a o omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (zákon o integrované prevenci).

Široké pojetí účastenství ve správních řízeních obsahuje též zákon ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, pouze však do nabytí účinnosti zákona

č. 225/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Ode dne 1. 1. 2018 dochází k zásadnímu zúžení širokého konceptu účastenství ve správních řízeních, která se dotýkají zájmů ochrany přírody a krajiny.

Podle původního znění ustanovení § 70 zákona o ochraně přírody a krajiny se mohly spolky (občanská sdružení) účastnit při splnění zákonem stanovených podmínek jak správních řízení vedených podle zákona o ochraně přírody a krajiny, tak správních řízení vedených podle jiných právních předpisů, např. podle stavebního zákona, zákona o geologických pracích nebo horního zákona. Podle nové právní úpravy se spolky mohou na základě ustanovení § 70 zákona o ochraně přírody krajiny účastnit pouze správních řízení podle tohoto zákona.

V celkovém konceptu práva životního prostředí dochází touto změnou ke zúžení nástrojů k ochraně práva na příznivé životní prostředí, jakož i práva na spravedlivý proces.

Zúžení rozsahu účastenství ve správních řízeních, která se dotýkají ochrany přírody a krajiny, se dotýká též dostatečnosti naplnění, resp. omezení práv veřejnosti vyplývajících z Aarhuské úmluvy.

Původní znění ustanovení § 70 zákona o ochraně přírody a krajiny zajišťovalo účinný nástroj veřejnosti k prosazení zájmů na ochraně životního prostředí. Dlužno dodat, že jeho využití přinášelo pejorativní náhled na spolky, které ve správních řízeních prosazovaly procesní práva, z toho důvodu, že blokují

další projednávání. Na druhou stranu lze konstatovat, že předemtné ustanovení reálně dávalo prostor též k obstrukčním jednáním.

Široce nastavené účastenství v § 70 zákona o ochraně přírody a krajiny prakticky umožňovalo zohlednit požadavky na ochranu životního prostředí v co nejširší míře a zajišťovalo též plnění požadavků mezinárodního práva.

Změna právní úpravy účastenství na úseku ochrany přírody a krajiny by měla být výzvou pro nové koncepční řešení účasti dotčené veřejnosti v environmentálních procesech, které kromě toho, že bude všestranně uznané a funkční, bude též odpovídat evropským mezinárodním standardům environmentálního účastenství.

Úvod a metodika

Právo na příznivé životní prostředí je jedním ze základních práv, která výslovně zakotvila Listina základních práv a svobod vyhlášená dne 16. prosince 1992 předsednictvem ČNR jako součást ústavního pořádku. Za účelem naplnění tohoto práva a v souladu s čl. 41 Listiny základních práv a svobod definují jednotlivé předpisy práva životního prostředí „hodnoty příznivého stavu životního prostředí“. Dále vymezují způsoby, jakými mohou jednotlivé fyzické osoby, ať již samostatně nebo ve sdružení, prakticky realizovat své právo. Účast veřejnosti na správních řízeních je jedním z nástrojů realizace práva na příznivé životní prostředí a tím i ochrany životního prostředí.¹⁾

1) Damohorský, M. a kol. Právo životního prostředí, 3. vydání, C. H. Beck Praha, 2010, s. 250.

V postavení účastníka správního řízení má fyzická či právnická osoba řadu oprávnění, díky kterým může prosazovat své zájmy. Jedná se zejména o právo podat vyjádření, právo využít opravné prostředky, popř. právo na soudní přezkum správního rozhodnutí.

Jednotlivé fyzické osoby se mohou stát účastníky řízení (mimo žadatele v řízení o žádosti nebo osoby, jimž má rozhodnutí založit, změnit nebo zrušit právo nebo povinnost nebo prohlásit, že právo nebo povinnost mají nebo nemají, jde-li o řízení z moci úřední; viz ustanovení § 27 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád) zejména tehdy, je-li dotčeno jejich hmotné subjektivní právo, tj. zejména právo vlastnické (což nabývá na významu, jde-li o správní řízení, kde vlastnické právo hraje významnou roli, zejména v územním a stavebním řízení).

Správní řád v ustanovení § 27 odst. 2 vymezuje jako účastníky „další dotčené osoby, pokud mohou být rozhodnutím přímo dotčeny ve svých právech nebo povinnostech“. V ustanovení § 27 odst. 3 označuje správní řád jako účastníky řízení osoby, o kterých to stanoví zvláštní zákon.

Právní předpisy v oblasti ochrany životního prostředí zakotvují účast veřejnosti na správních řízeních na úseku integrované prevence, na úseku ochrany vod, v řízeních navazujících na proces posuzování vlivů na životní prostředí, a na úseku ochrany přírody a krajiny. V uvedených případech se spolky (dříve občanská sdružení) mohou za určitých podmínek stát účastníkem správního řízení vedeného podle příslušného zákona nebo podle zákona jiného, v němž se řeší dotčené otázky ochrany životního prostředí.

Spolky jako formalizovaná uskupení jednotlivců, kteří jsou vedeni společným zájmem, hájí v předmětných řízeních zájem svých členů na zachování životního prostředí.

Obecným rámcovým zákonem upravujícím účastenství (těž) environmentálních organizací, popř. jednotlivců ve správních řízeních, je správní řád. Zvláštní právní předpisy, jako např. stavební zákon, však mají speciální úpravu účastenství, která vylučuje uplatnění úpravy obecné. Prakticky je účast spolků ve správních řízeních k uplatnění zájmů na ochraně životního prostředí realizována na základě zvláštních zákonů.²⁾

V následujícím textu je zhodnocena změna provedená novelizací stavebního zákona a souvisejících zákonů v roce 2017 ve vztahu k účastenství na správních řízeních na úseku ochrany přírody a krajiny. Jedná se o zásadní změnu dotýkající se nejen kvality naplnění práva na příznivé životní prostředí a práva na spravedlivý proces podle Listiny základních práv a svobod, ale také dostatečnosti naplnění mezinárodních závazků České republiky.³⁾

Změna rozsahu účasti veřejnosti na úseku ochrany přírody a krajiny

V roce 1992 byl publikován zákon ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (dále jen zákon č. 114/1992 Sb.). Jedná se o předpis, který navázal na tradiční prvky právní ochrany přírody na území České republiky a komplexně a podrobně zakotvil systém ochrany obecných a zvláštních částí přírody a krajiny v České republice. O kvalitě tohoto zákona svědčí to, že jeho systematika a struktura je dochována dodnes.

Hlavní změny, kterými byl postupem času zákon dotčen, byly vyvolány potřebou zohlednění evropské právní úpravy (zavedení ochrany soustavy Natura 2000).

Další změny byly vyvolány potřebou zmírňování administrativní zátěže pro povolování činnosti průmyslových podniků a stavební činnosti. V rámci důvodové zprávy ke stavebnímu zákonu

z roku 2006 byly procesy v ochraně životního prostředí označeny jako přebuzené a nepřehledné.

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) spolu se zákonem č. 186/2006 Sb., o změně některých zákonů souvisejících s přijetím stavebního zákona a zákona o vyvlastnění rozšířily koncept, podle něhož dotčené orgány státní správy (ať jde o orgány ochrany životního prostředí, orgány ochrany veřejného zdraví či jiné.) uplatňující své odborné argumenty v návaznosti na procesy vedené podle stavebního zákona nebudou svá odborná vyjádření formulovat prostřednictvím samostatného správního rozhodnutí, ale prostřednictvím stanoviska (do koncepční územně plánovací činnosti), popř. závazného stanoviska (do rozhodovací územně plánovací a stavební činnosti). Přezkum těchto stanovisek, pokud se promítnou do výroku navazujícího rozhodnutí, bude součástí přezkumu navazujících rozhodnutí správních orgánů.

Z hlediska ochrany přírody a krajiny šlo sice o změnu „procesního charakteru“, nicméně již tato změna se dotkla možného rozsahu uplatňování práv účastníků řízení. Pro vydání závazného stanoviska je třeba přiměřeně, resp. obdobně užít ustanovení o správním řízení, nejde však o plnohodnotné správní řízení s účastníky řízení.

Další novela stavebního zákona provedená zákonem č. 225/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, datovaná dnem 27. června 2017 (účinná dnem 1. 1. 2018) však oslabuje právo na ochranu životního prostředí založené Listinou základních práv a svobod.

Parlament České republiky změnil ustanovení § 70 zákona č. 114/1992 Sb., a to tak, že nově nedovoluje spolkům účastnit

2) K požadavkům na vymezení účastenství je třeba doplnit též požadavky Aarhuské úmluvy. Motzke a Podskalská doporučují spolkům dovolávat se postavení účastníka řízení na základě obecného ustanovení § 27 odst. 3 správního řádu, podle něhož jsou účastníky rovněž osoby, o kterých tak stanoví zvláštní zákon. V environmentálních správních řízeních by mohl být obecně účastníkem spolek podle § 70 zákona č. 114/1992 Sb., ve znění do dne 31.12.2017, ale tako dotčená veřejnost podle Aarhuské úmluvy, a to na základě obecného ustanovení § 27 odst. 3 správního řádu. Viz MOTZKE, Radek, PODSKALSKÁ, Sandra. Aarhuská úmluva ve správní a soudní praxi. In: *PLANETA*. Ročník XV, číslo 6/2007, str. 20 a 26.

3) Účastí veřejnosti v environmentálních procesech se zabývá Aarhuská úmluva, která byla sjednána dne 25. června 1998 v dánském městě Aarhus, kterou je Česká republika vázána. Pro Českou republiku vstoupila úmluva v platnost dne 4. 10. 2004. Ve Sbírce mezinárodních smluv byla vyhlášena pod číslem 124/2004.

se správních řízení, ve kterých rozhodují jiné správní orgány, než orgány ochrany přírody. Jedná se o územní a stavební řízení podle stavebního zákona, ale také např. o řízení podle zákona o geologických pracích nebo horního zákona.

Pozn.: Specificky je účastenství spolků ve správních řízeních řešeno pro záměry, které podléhají posuzování vlivů na životní prostředí podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí).

Ustanovení § 70 odst. 3 zákona č. 114/1992 Sb. nově zní: „*Občanské sdružení je oprávněno za podmínek a v případech podle odstavce 2 účastnit se správního řízení podle tohoto zákona, pokud oznámí svou účast písemně do osmi dnů ode dne, kdy mu bylo příslušným správním orgánem zahájení řízení oznámeno; v tomto případě má postavení účastníka řízení.*“

V návaznosti na tuto změnu byla provedena též úprava § 85 odst. 2 stavebního zákona, kde bylo z územního řízení vypuštěno účastenství osob, o kterých tak stanoví zvláštní právní předpis. Účastenství „*osoby, o které tak stanoví zvláštní právní předpis, pokud mohou být stavebním povolením dotčeny veřejné zájmy chráněné podle zvláštních právních předpisů a o těchto věcech nebylo rozhodnuto v územním rozhodnutí*“, bylo zrušeno též pro účely stavebního řízení (viz nové znění § 109 písm. g) stavebního zákona). V předmětném ustanovení však bylo zrušeno též slovo „*pouze*“ v úvodu. Změny provedené ve vymezení účastníků územního a stavebního řízení budou vyžadovat další výklad. Již z dřívější judikatury a odborné literatury je patrné, že určení toho, zda se v konkrétním případě jedná o taxativní výčet účastníků řízení, nebo zda lze současně použít obecná ustanovení správního řádu, resp. ustanovení o účastenství ve zvláštních právních předpisech, není zcela jednoznačné.⁴⁾

Charakteristika původní úpravy účastenství spolků podle původního znění zákona č. 114/192 Sb.

Podle právní úpravy ochrany přírody a krajiny z roku 1992 ve znění do dne 31. 12. 2017 měly spolky, resp. „*místně příslušné organizační jednotky občanských sdružení*“, možnost požadovat u příslušných orgánů státní správy informaci o všech zamýšlených zásazích a zahajovaných správních řízeních, při nichž mohou být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny chráněné podle zákona o ochraně přírody a krajiny, a účastnit se takového správního řízení.

Ustanovení § 70 zákona č. 114/1992 Sb. umožňovalo účast formalizovaných skupin jednotlivců – spolků v řadě řízení, v nichž mohly být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny. Jednalo se nejen o řízení vedená podle zákona č. 114/1992 Sb., ale zejména o řízení vedená podle zvláštních právních předpisů.⁵⁾ Z hlediska stavebního zákona šlo zejména o územní a stavební řízení.

Spolky zde měly poměrně snadnou cestu k účasti v územním a stavebním řízení. Samozřejmě za podmínky, že v konkrétním správním řízení byly dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny.

K účastenství v územním a stavebním řízení

Účastníky správních řízení podle stavebního zákona budou nově mimo žadatele, resp. stavebníka a obce, na jejímž území se záměr nachází, pouze osoby, které mají k záměru nebo ke stavbě vlastnická či jiná věcná práva.

Otevřenou otázkou zůstává, zda může být účastníkem osoba podle obecně formulovaného ustanovení § 27 odst. 2 a 3 správního řádu.

Vzhledem k tomu, že úprava účastenství ve stavebním zákoně je úpravou speciální, nelze v zásadě využít obecnou úpravu účastníků řízení ve správním řádu.

Na druhé straně vymezení v § 85 stavebního zákona není výčtem taxativním.

Dojde-li ke konkurenci dvou speciálních úprav vymezení účastníků řízení, je teoreticky možné (a praxe tomuto závěru vychází vstříc) využít obě právní úpravy najednou.⁶⁾

Praktickým příkladem je úprava účastenství v zákoně č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí).

Pokud byl záměr posouzen v procesu posuzování vlivů na životní prostředí, bylo pro něj vydáno závazné stanovisko k posouzení vlivů záměru na životní prostředí (stanovisko EIA) a řízení, kterého by se měl spolek (dotčená veřejnost) účastnit, bude tzv. navazujícím řízením podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí (viz § 9c odst. 3 zákona č. 100/2001 Sb.), účastníkem navazujícího řízení za splnění zákonem stanovených podmínek též spolek, který se účastnil procesu posuzování vlivů na životní prostředí. Zákon č. 100/2001 Sb. je pro účely vymezení účastenství lex specialis vůči stavebnímu zákonu.

Judikatura k postavení spolků v ochraně životního prostředí

Judikatura Ústavního soudu z posledních let ukazuje, že hájení zájmů na ochraně životního prostředí prostřednictvím spolků je účelným a zcela legitimním nástrojem dosažení stanoveného účelu.

Je plným právem jednotlivců sdružit se do spolku za účelem dosažení společného cíle. Tímto cílem může být jak dlouhodobá praktická činnost v ochraně přírody, tak účelové účastenství ve správním řízení směřující k záchraně přírodně vzácné lokality.

Ústavní soud označil ve svém nálezu sp. zn. I. ÚS 59/14 ze dne 30. 5. 2014 za „*překonanou starší praxi Ústavního soudu ve vztahu k aktivní legitimaci*“

4) PRŮCHOVÁ, I. Aktuální otázky účastenství v řízeních podle § 70 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. *Dny práva – 2010 – Days of Law*, 1. ed. Brno. Masarykova Univerzita. 2010. Dostupné z: <http://www.law.muni.cz/content/cs/proceedings/>. s. 1969.

5) Viz např. Stejskal, V. K účastenství občanských sdružení ve stavebním řízení a možnosti podat žádost o odkladný účinek žaloby. In: *České právo životního prostředí*, 30/2011. s. 18.

6) PRŮCHOVÁ, I., 2010, op. cit., s. 1971 a 1972.

spolků zastupovat zájmy svých členů na ochraně jejich práva na příznivé životní prostředí, vyjádřenou v usnesení ze dne 6. 1. 1998 sp. zn. I. ÚS 282/97. Fyzické osoby, pokud se sdruží do občanského sdružení (spolku), jehož účelem podle stanov je ochrana přírody a krajiny, mohou své právo na příznivé životní prostředí, zakotvené v čl. 35 Listiny, realizovat i prostřednictvím tohoto spolku“.

Ve stejném nálezu se Ústavní soud vyjadřuje k pejorativnímu označování spolků chránících zájmy na ochraně přírody a krajiny jako „ekologické iniciativy“. Konstatuje, že toto označení „mylně implikuje pouhou aktivistickou a vedlejší roli, kterou by snad občanská sdružení tohoto typu měla ve vztahu k soudním řízením sehrávat. Občanská sdružení (spolky), jež jsou rovnocenným subjektem práva, však jsou též významným a navýsost demokratickým prvkem občanské společnosti. Není korektní odsoudit spolek k neformální, potřebná oprávnění postrádající roli při prosazování jeho zájmů.“

Přestože Ústavní soud se v citovaném nálezu zabýval aktivní legitimací pro účely soudního řízení, tedy otázkou ne zcela srovnatelnou s účastenstvím ve správním řízení, domnívám se, že omezení účastenství spolků ve správním řízení v ustanovení § 70 zákona č. 114/1992 Sb. jde proti tomuto environmentálně příznivému trendu.

Omezení účastenství ve správním řízení s sebou přináší jako bezprostřední důsledek omezení možnosti hájit zájmy na ochraně životního prostředí v rámci správního soudnictví.

Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 4. 5. 2011, č. j. 7 as 2/2011-52 uvedl, že „smyslem a účelem jejich účasti (roz. spolků, pozn. autorky) ve stavebních řízeních není blokáce, zdržování a protahování realizace stavebního zájmu procesními obstrukcemi, nýbrž to, aby kvalifikovaně, tj. odbornými argumenty z oblasti ochrany životního prostředí, urbanismu apod., hájila dotčené (veřejné) zájmy ochrany přírody a krajiny v konkurenci jiných veřejných zájmů a zájmů soukromých“.

Nový stav účasti spolků ve správních řízeních na základě § 70 zákona č. 114/1992 Sb.

Dnem 31. 12. 2017 skončila možnost ekologických spolků charakterizovaných v § 70 zákona č. 114/1992 Sb. vstupovat do správních řízení mimo řízení vedená podle zákona č. 114/1992 Sb., v nichž se řeší zájmy ochrany přírody a krajiny. Jedná se o řadu záměrů s lokálními dopady na životní prostředí (jak již bylo naznačeno výše, tam, kde se jedná o záměry, které podléhají procesu posuzování vlivů na životní prostředí, je účastenství spolků i nadále řešeno specifickým způsobem).

Pro účely tohoto příspěvku pouze okrajově doplňuji, že podle ustanovení § 70 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb. mají být spolky na základě žádosti informovány nejen o zahajovaných správních řízeních, ale i o všech zamýšlených zásazích. Tím by se měly rozumět i zásahy podléhající „pouze“ závaznému stanovisku či vyjádření orgánu ochrany přírody.

Po uvedené změně mohou do územního a stavebního řízení z řad veřejnosti vstoupit v zásadě pouze osoby dotčené na právu vlastnickém a právu odpovídajícím věcnému břemeni. Spolek chránící zájmy přírody a krajiny by musel být např. vlastníkem části dotčeného území. V případě záměru, na který dopadají požadavky posuzování vlivů na životní prostředí, zůstává otevřená možnost účasti spolků na základě zákona č. 100/2001 Sb. S ohledem na poslední novelizaci na tomto úseku však došlo k omezení okruhu záměrů vyžadujících posouzení vlivů na životní prostředí, a tím též k zúžení prostoru pro účastenství spolků touto cestou.

Hodnocení změny účasti spolků ve správních řízeních na základě § 70 zákona č. 114/1992 Sb.

Nově přijatou podobu § 70 považuji za ústupek oproti nabytému standardu. Zákonem č. 114/1992 Sb. byl vytvořen koncept, který byl úspěšně naplňován více než dvě desetiletí let účinnosti zákona.

Jak je naznačeno výše, judikatura soudů ČR ukazuje, že pejorativní pohled na spolky je překonaný. Přesto přetr-

vává obava, že spolky brzdí investiční akce. Spolky konají tak, jak jim stávající právní úprava dovolí. Důvodem rušení řady správních rozhodnutí v oblasti stavebního zákona nemusí být obstrukce ze strany spolků, resp. jejich postavení podle zákona, ale může jít též o procesní pochybení při rozhodování příslušných (stavebních) úřadů. Roli spolků jako nevládních organizací lze vnímat též v podobě hlídání kvality výkonu státní správy.

Zúžení možnosti účasti spolků ve správních řízeních znamená omezení ochrany práva na příznivé životní prostředí a práva na spravedlivý proces. Fyzické osoby se mohou stát účastníky správních řízení pouze prostřednictvím jiného, zejména vlastnického vztahu k projednávané věci. Právě prostřednictvím spolků však měly možnost účastnit se i dalších správních řízení (kde jejich vlastnické právo není dotčeno) a hájit tak zájem na ochraně životního prostředí.

Schválená novelizace se nezabývá důsledky pro aplikaci bezprostředně závazných mezinárodních úmluv. Vzhledem k tomu, že přezkum rozhodnutí ve správním soudnictví je v zásadě vázán na předchozí účastenství ve správním řízení, dochází k omezení aktivní žalobní legitimace.

V srpnu 2017 podala skupina senátorů Ústavnímu soudu návrh na zrušení jednotlivých ustanovení zákona č. 183/2006 Sb. a zákona ČNR č. 114/1992 Sb., obou ve znění zákona č. 225/2017 Sb.

Závěr

Účast spolků na rozhodování orgánů veřejné správy v oblasti ochrany životního prostředí představuje kvalifikovanou formu účasti veřejnosti. Smyslem této účasti je zahrnout do předmětného řízení subjekty, které budou hájit zájem na ochraně životního prostředí, a to vedle dalších soukromých a veřejných zájmů.

Cílem dosavadní úpravy účastenství podle § 70 zákona č. 114/1992 Sb. byla jednoznačně ochrana veřejného zájmu na ochraně přírody a krajiny. V tomto smyslu představuje omezení účastenství v řízeních dotýkajících se ochrany přírody

a krajiny snížení úrovně ochrany občanských práv na zachování příznivého životního prostředí. Změny rozsahu účasti spolků na environmentálních řízeních vedené snahou zjednodušit procesní úpravu a vyhnout se obstrukčním jednáním jdou podle mého názoru proti směru potřebného environmentálního uvažování, jakož i proti směru vývoje judikatury na úseku ochrany životního prostředí.

Stát musí vytvořit dostupné a účinné nástroje, kterými lze chránit veřejný zájem na ochraně životního prostředí.

Široce nastavené účastnictví v § 70 zákona o ochraně přírody a krajiny bylo prakticky a dlouhodobě funkční. Zajišťovalo též plnění požadavků mezinárodního práva.

Při vědomí toho, že stávající praxe byla zrušena, je třeba apelovat na nové řešení.

Takovým řešením může být obecný rámcový zákon upravující specificky účastnictví environmentálních organizací, popř. jednotlivců na správních řízeních, který by zaručoval možnost účastnit se a vyjádřit se vždy, jsou-li dotčeny zájmy na ochraně životního prostředí. Navržené řešení se může jevit jako neprůchodné, a to jednak z obavy zahlcení správních orgánů požadavky neomezeného okruhu účastníků řízení z řad veřejnosti, a dále z obavy z možného zpomalení povolovacích procesů. Není však prokázáno, že by mělo dojít k dramatickému nárůstu počtu účastníků. Otevření správních řízení široké veřejnosti by naopak poukázalo na jistotu v tom směru, že úkoly veřejné správy jsou konány řádně a reprezentativně. Naznačený obecný rámcový zákon však samozřejmě není jediným řešením.

Použité zdroje:

DAMOHORSKÝ, M. a kol. *Právo životního prostředí*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 680 s. ISBN 978-80-7400-338-7.

MOTZKE, Radek – PODSKALSKÁ, Sandra. Aarhuská úmluva ve správní a soudní praxi. *PLA-NETA*. Ročník XV, číslo 6/2007. ISSN 1801-6898.

PRŮCHOVÁ, I. Aktuální otázky účastnictví v řízeních podle § 70 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny [online]. In: *Dny práva – 2010 – Days of Law*, 1. ed. Brno: Masarykova Univerzita, 2010 [cit. 27.10.2017]. s. 1958–1973. ISBN 978-80-210-5305-2. Dostupné z: <http://www.law.muni.cz/content/cs/proceedings/>.

STEJSKAL, V. K účastnictví občanských sdružení ve stavebním řízení a možnosti podat žádost o odkladný účinek žaloby. In: *České právo životního prostředí*, 30/2011, s. 17–30. ISSN: 1213-5542.

*JUDr. Tereza Snopková, Ph.D.
Katedra práva životního prostředí
Právnická fakulta UK*

ENGLISH ABSTRACT

Participation (or non-participation) of associations in environmental protection during spatial and pre-construction proceedings, by Tereza Snopková

Since 1989, legislation in environmental protection has become a respected constituent of the Czech legal system. It is a comprehensive branch of jurisprudence comprising legislation, taxonomy and tools. An important tool for environmental protection is the participation of the public in connection with the right to receive information on the environment.